

*Секція: Економіка підприємства та корпоративне управління: проблеми
впровадження інновацій*

Танасієнко Н.П., к.е.н., доц.

Мейш А.В., к.е.н., доц.

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький, Україна

ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНІЧНІ РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

Посилення негативного впливу кризових явищ, загострення конкуренції, і необхідність пошуку нових резервів для забезпечення позитивної економічної динаміки суб'єктів господарювання обумовлює вирішальне значення питань, пов'язаних із створенням передумов для ефективнішої трудової діяльності. Підвищення продуктивності праці має вирішальне значення в контексті збалансованого розвитку, формування конкурентних переваг та впровадження інноваційних рішень.

Інноваційно-технічні показники об'єднують індекс використання наукового потенціалу та індекс техніко-технологічних можливостей [1].

Індекс використання наукового потенціалу визначається за такими індикаторами як «Коефіцієнт інтелектуального/ творчого потенціалу», «Коефіцієнт наукомісткості праці» та «Коефіцієнт інформованості працівників».

Індекс використання техніко-технологічних можливостей об'єднує такі часткові показники як «Коефіцієнт прогресивності виробництва», «Коефіцієнт оновлення основних фондів» та «Коефіцієнт завантаження виробничих потужностей».

Резерви використання наукового потенціалу та техніко-технологічних можливостей визначаються як різниця між одиницею

(максимальне значення часткового коефіцієнту та інтегрального індексу) та фактичним значенням показника у відповідному періоді.

Визначені резерви використання наукового потенціалу та техніко-технологічних можливостей на машинобудівних підприємствах Хмельницької області представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Інноваційно-технічні резерви підвищення продуктивності праці на машинобудівних підприємствах Хмельниччини

Підприємство	Рік										2015/ 2006
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Резерви використання наукового потенціалу											
ДП «Новатор»	0,880	0,874	0,863	0,852	0,816	0,796	0,769	0,748	0,723	0,710	0,807
ПАТ «Укрелектро-апарат»	0,934	0,914	0,900	0,883	0,859	0,833	0,796	0,767	0,749	0,736	0,788
ПАТ «Завод «Темп»	0,909	0,885	0,857	0,834	0,810	0,787	0,759	0,742	0,730	0,696	0,766
ПАТ ХЗКПУ «Пригма-Прес»	0,893	0,879	0,866	0,841	0,814	0,785	0,767	0,742	0,726	0,693	0,766
ПАТ «Завод Строммашина»	0,896	0,889	0,879	0,862	0,846	0,828	0,810	0,774	0,740	0,682	0,761
Резерви використання техніко-технологічних можливостей											
ДП «Новатор»	0,889	0,876	0,873	0,890	0,882	0,862	0,846	0,824	0,762	0,779	0,876
ПАТ «Укрелектро-апарат»	0,793	0,802	0,757	0,770	0,724	0,878	0,911	0,873	0,892	0,884	1,115
ПАТ «Завод «Темп»	0,921	0,881	0,853	0,795	0,862	0,901	0,939	0,928	0,940	0,817	0,887
ПАТ ХЗКПУ «Пригма-Прес»	0,774	0,767	0,817	0,803	0,771	0,818	0,832	0,789	0,788	0,885	1,143
ПАТ «Завод Строммашина»	0,846	0,801	0,743	0,765	0,798	0,842	0,813	0,818	0,785	0,801	0,947

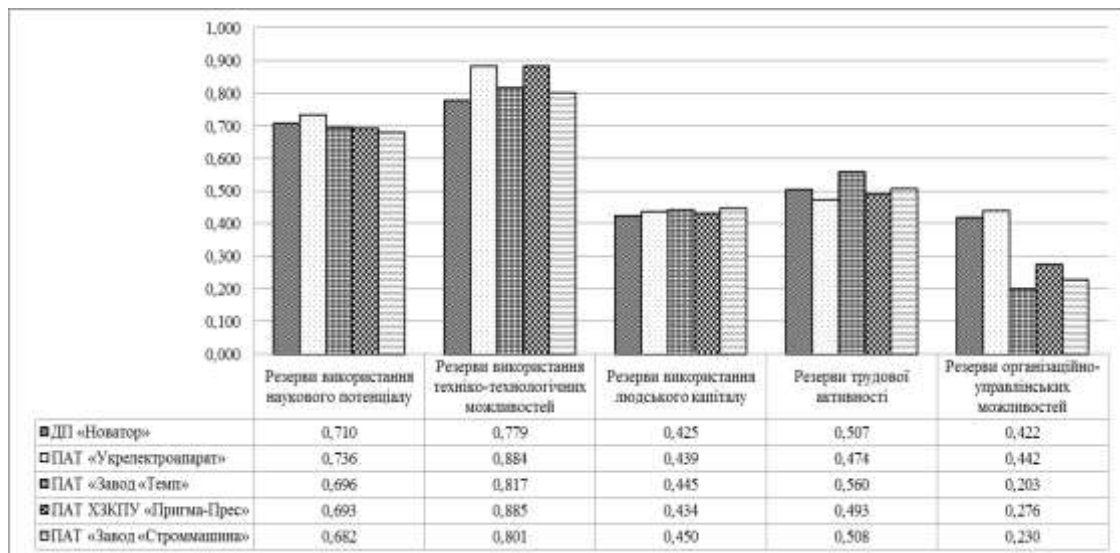
Джерело: Розраховано авторами

Результати розрахунку свідчать, що всі досліджувані підприємства мають резерви підвищення продуктивності праці за рахунок інновацій у матеріально-технічній сфері, однак найбільші резерви використання наукового потенціалу має ПАТ «Укрелектроапарат».

Найбільші резерви використання техніко-технологічних можливостей мають ПАТ ХЗКПУ «Пригма-Прес» та ПАТ

«Укрелектроапарат». Більш ефективно завантаження виробничих потужностей, зростання обсягів інвестицій в оновлення основних виробничих фондів та збільшення частки нових видів продукції в загальному випуску продукції підприємств дозволять забезпечити не тільки підвищення продуктивності праці на досліджуваних підприємствах, а й зростання їх конкурентоздатності.

Як показали розрахунки, проведені за авторською методикою [1] (їх результати частково наведено на рис.1), у системі резервів підвищення продуктивності праці найбільшими є інноваційно-технічні резерви – резерви використання наукового потенціалу та резерви використання техніко-технологічних можливостей. Це обумовлено передусім недостатніми інвестиціями підприємств у розробку нових видів продукції, низькою часткою працівників, які мають науковий ступінь (або власні винаходи), недостатньо ефективним завантаженням виробничих потужностей.

Рис.1. Резерви підвищення продуктивності праці на машинобудівних підприємствах Хмельницької області у 2015 році

Проведений аналіз резервів продуктивності праці, що виникають завдяки інноваціям у матеріально-технічній сфері, дозволив визначити такі пріоритетні напрями забезпечення їх ефективного використання:

1. Підтримка керівництвом підприємства інноваційних та наукових розробок, їх фінансування. Передусім це стосується таких аспектів як розробка та забезпечення збуту нових чи суттєве поліпшення основних характеристик існуючих продуктів для ринку, зростання обсягів інвестицій у розробку нових видів продукції. Формування на підприємствах практики підтримки працівників-інноваторів, забезпечення їх всіма необхідними ресурсами для здійснення інноваційних розробок та їх впровадження у виробництво є важливою передумовою зростання продуктивності праці на досліджуваних підприємствах, адже машинобудування традиційно є одним з найбільш високотехнологічних видів економічної діяльності.

2. Забезпечення можливостей для впровадження наукових розробок у виробництво, розвиток співробітництва зі споживачами, постачальниками та науково-дослідними установами.

Виробництво якісної, конкурентоспроможної продукції можливе тільки в результаті ефективної співпраці зі споживачами, постачальниками та науково-дослідними установами, врахування інтересів всіх ключових стейкхолдерів. Варто відзначити, що для підвищення продуктивності праці в сучасних умовах, впровадження інноваційних рішень тільки у виробничі процеси вже є недостатнім. Поступовий перехід до «сервісної» економіки обумовлює необхідність формування саме партнерських, довготривалих відносин з клієнтами, адже в «сервісній» економіці зусилля підприємств спрямовані перш за все на підвищення корисності продукції, більш повного задоволення специфічних потреб клієнтів. Так, зокрема, ДП «Новатор» вже співпрацює зі споживачами в сфері модернізації та післягарантійного ремонту, а також пропонує послуги, пов'язані з

підтримкою працездатності експортованих виробів, здійснює навчання спеціалістів щодо їх ремонту та обслуговування.

3. Активізація науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за рахунок пошуку альтернативних джерел їх фінансування.

Обсяги виробництва інноваційної продукції як в цілому в економіці, так і на досліджуваних підприємствах є низькими, тому активізація науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт за рахунок пошуку альтернативних джерел їх фінансування (залучення іноземних інвестицій, співпраця з міжнародними компаніями та фондами, залучення коштів на виробництво інноваційної продукції та впровадження інноваційних рішень в мережі Інтернет) є важливою передумовою підвищення інноваційної активності вітчизняних підприємств.

4. Зростання інвестицій в навчання персоналу, підвищення його кваліфікації. Ми вважаємо, що навіть у складні кризові часи персонал залишається ключовим активом будь-якої організації, і особливо це стосується високотехнологічних виробництв, тому досліджувані машинобудівні підприємства мають спрямовувати інвестиції в навчання персоналу, підвищення його кваліфікації, формуючи тим самим передумови для забезпечення високої ефективності діяльності та довгострокової конкурентоспроможності.

5. Забезпечення можливостей кар'єрного зростання працівників. На підприємствах має бути побудована чітка, прозора, зрозуміла для всіх працівників система кар'єрного зростання та компенсаційна політика. Прийняття управлінських рішень щодо призначення працівників на ключові посади має обговорюватись з усім трудовим колективом.

Література:

1. Танасієнко Н.П. Методологічні основи оцінки резервів підвищення продуктивності праці на підприємстві / Н.П. Танасієнко // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2014. – Вип.3/2, том 19. – С.234-238.